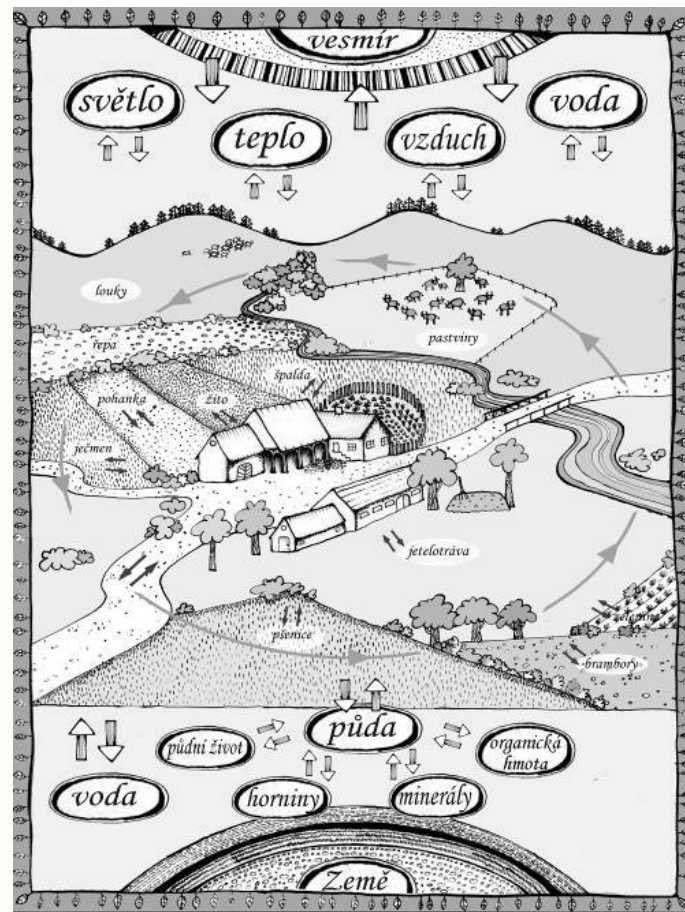

Aktivity Bioinstitutu v oblasti ochrany klimatu a zemědělství
Olomouc, 8. února 2012

TÉMATA:

- ■ ■ Program rozvoje venkova
- ■ ■ BIO AKADEMIE 2011
- ■ ■ Člověk v zemědělské krajině
- ■ ■ Projekt Ekozemědělci přírodě
- ■ ■ Sluňákovské semináře
- ■ ■ Podporujme svého sedláka

Rámec – Program rozvoje venkova

- ■ ■ Stávající PRV ČR pro období 2007 – 2013 původně neměl změnu klimatu stanovenou jako významnou prioritu. Přesto **řada opatření stávajícího PRV změnu klimatu řeší**

- ■ ■ Mitigační opatření

- ■ ■ Investičního charakteru

- ■ ■ Skladování statkových hnojiv

- ■ ■ Rekonstrukce zemědělských staveb

- ■ ■ Investice do zpracování biomasy (odpadní i záměrně pěstované)

- ■ ■ Opatření související s hospodařením s přírodními zdroji

- ■ ■ Zalesňování zemědělské půdy

- ■ ■ Pěstování rychle rostoucích dřevin

- ■ ■ Zatrávnění orné půdy

- ■ ■ Pěstování meziplovin

- ■ ■ Ekologické zemědělství

- ■ ■ Ošetřování TTP – trvale podmáčené a rašelinné louky

- ■ ■ Vzdělávací a informační opatření – nové výrobní metody a technologie

Rámec – Program rozvoje venkova

■ Adaptační opatření

- Investičního charakteru

- Pozemkové úpravy

- Opatření související s hospodařením s přírodními zdroji

- Zlepšení druhové skladby lesních porostů

■ **Návrhy pro nové období PRV – od roku 2014**

■ Mitigační opatření

- Bezorebné systémy nebo snížená orba

- Zakládání pásů přírodní vegetace podél okrajů a v rozích polí

- Používání vhodných aplikátorů kejdy

- Optimalizace dusíkatého hnojení – leguminózy, osevní postup, přizpůsobení N hnojení aktuálnímu stavu půdy

■ Adaptační opatření

- Obnova zemědělského výrobního potenciálu poškozeného přírodními katastrofami

- Podpora pojištění proti škodám způsobeným negativními klimatickými jevy

- Vodohospodářská a protierozní opatření

BIO AKADEMIE, Lednice 2011

Workshop Zemědělství a Strategie pro klimatickou změnu

 Cíl – poskytnutí vstupních informací pro vypracování národních strategií pro zemědělství

 Vědecká část

 Politická část

 4 klíčové otázky:

 Jak v zemědělství propojit politiky zmírňování a adaptace a co si počít s tím, že v oblasti životního prostředí, hospodářství a sociální takové politiky znamenají „něco za něco“? Existuje takové dilema i mezi zmírňováním a adaptací, pokud jde o samotnou klimatickou změnu? Pokud ano, jaká dilemata to jsou a jak se dají omezit?

 Jaké jsou nejvhodnější nástroje takových politik (např. řízení shora, opatření jdoucí od aktérů zdola, informační kampaně) k podpoře adaptace a mitigace v zemědělství?

 Jak v národních zemědělských a klimatických strategiích zohlednit spotřebitele (konzumace masa, plýtvání potravinami)?

 Čeho lze v zemědělství docílit, pokud jde o mitigaci a adaptaci, poměrně snadno, rychle, levně a se značnými dopady?

Člověk v zemědělské krajině

■ Pěstuje a chová

■ Rostliny

■ Odrůda, podmínky růstu

■ Zvířata

■ Plemena, welfare

■ Ovlivňuje

■ Půdu a vodu

■ Úrodnost

■ Ochrana proti erozi

■ Čistota vody a její zadržení v krajině

■ Krajinu

■ Rozmanitost rostlin a živočichů

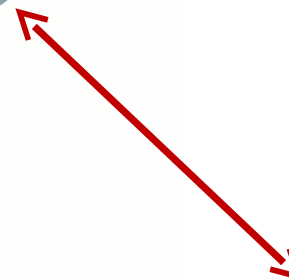
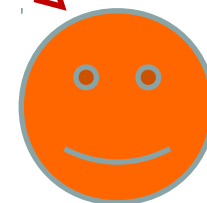
■ Ráz krajiny

■ Změny klimatu

■ Zpracovává a prodává

■ Pracovní příležitosti vč. navazujících aktivit (řemesla, jarmarky atd.)

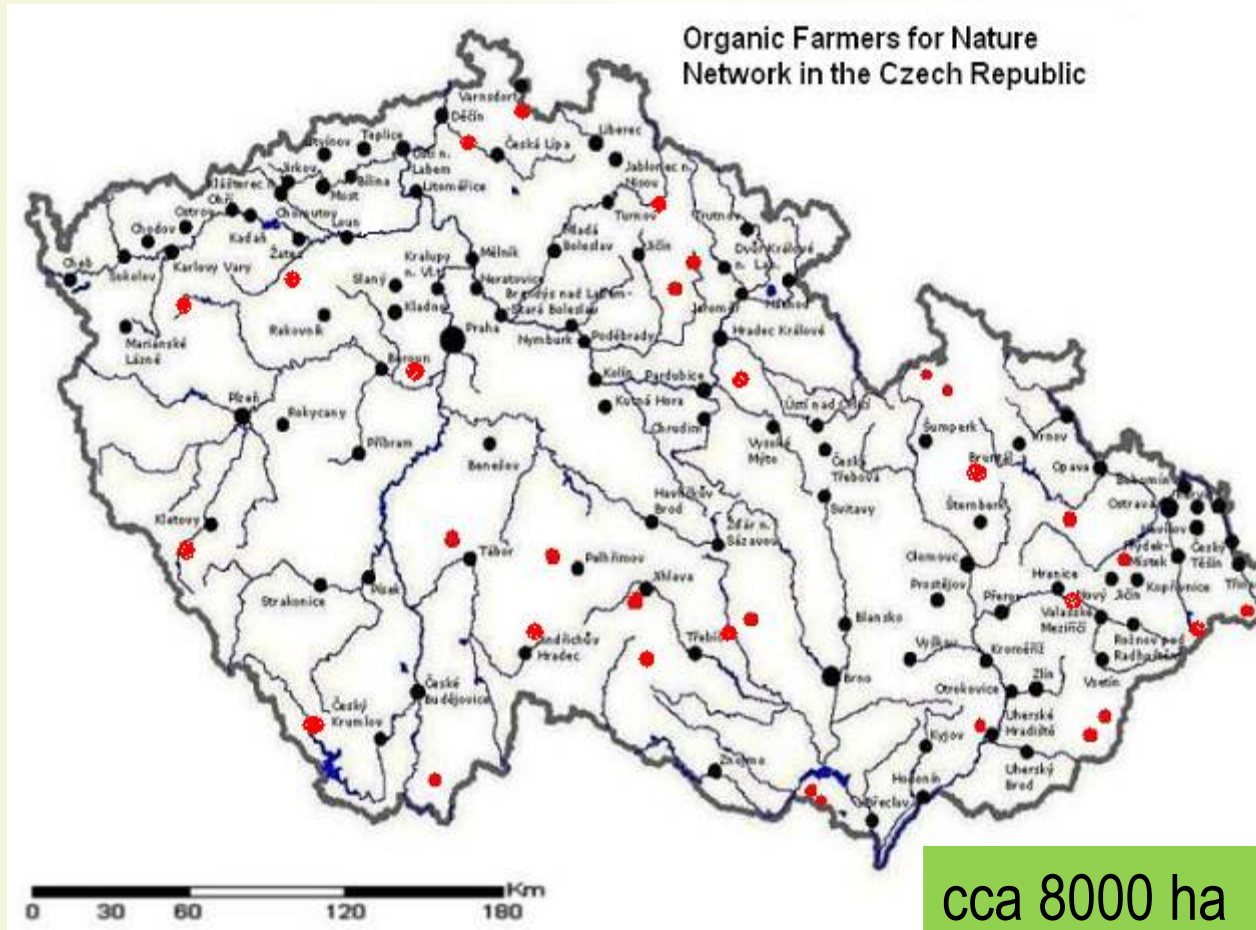
■ Potravinová soběstačnost regionu

Bioinstitut, institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny:

Ekozemědělci přírodě – s bio kvete rozmanitost

- Optimalizace zemědělské a říční krajiny v ČR s důrazem na rozvoj biodiverzity (MŠMT)
- Optimalizace ekologického zemědělství a vybraných agroenvironmentálních opatření s důrazem na ochranu přírody a krajiny (MŽP)
- "Využití luskovinoobilných směsek pro zvýšení soběstačnosti v krmivech a pro podporu kvality půdy na ekologických farmách v České republice"
- Ekologické zemědělství a zpracování biopotravin (MZe)
- Vzdělávací činnost
 - **Sluňákovské semináře**
- Publikační činnost
 - Zpravodaj Ekozemědělci přírodě
 - **Zemědělství s nízkými emisemi skleníkových plynů - překlad**

cca 8000 ha
práce s **jednotlivci**

Ekozemědělci přírodě

■ ■ ■ Poradenství

- ■ ■ Faremní plány (plány šetrného hospodaření)
- ■ ■ Aktuální poradenství

■ ■ ■ Společná setkání

- ■ ■ Klub EKOZEMĚDĚLCI PŘÍRODĚ – síť farem přátelských k přírodě a krajině
- ■ ■ Dny otevřených dveří
- ■ ■ Exkurze, semináře, neformální setkání

■ ■ ■ Propagace

- ■ ■ Informační tabule
- ■ ■ Propagační letáky

Ekozemědělci přírodě

■ ■ ■ Poradenství

- ■ ■ Faremní plány (plány šetrného hospodaření)
- ■ ■ Aktuální poradenství

■ ■ ■ Společná setkání

- ■ ■ Klub EKOZEMĚDĚLCI PŘÍRODĚ – síť farem přátelských k přírodě a krajině
- ■ ■ Dny otevřených dveří
- ■ ■ Exkurze, **semináře**, neformální setkání

■ ■ ■ Propagace

- ■ ■ Informační tabule
- ■ ■ Propagační letáky

17.-18. února 2009 Ekologické centrum Sluňákov Horka nad Moravou u Olomouce

www.slunakov.cz

*Léto 2008 bylo alarmující s ohledem na drastický úbytek včel
a mnozí zemědělci bojovali s nedostatkem vody.
Pozvali jsme tedy přední odborníky, abychom se
na tuto problematiku podívali zblízka.*

Program

17. 2. 2008 Voda v zemědělské krajině

9,30 - 10,00 prezence účastníků
10,00-10,30 Udržitelné systémy zemědělského hospodaření
ve vztahu k vodě a krajině – Prof. Bořivoj Šarapatka (UPOL Olomouc)
10,30 - 13,00 Nové vodní paradigma - RNDr. Jan Pokorný CSc. (ENKI,o.p.s.)
13,00-14,00 oběd
14,00 – 15,30 procházka v okolí Sluňákova s pracovníkem
CHKO Litovelské Pomoraví
15,30 – 16,00 odpolední káva
16,00 – 17,00 Cesta říčky Rokytky od ústí k pramenům.
Řeka v krajině - Ing.Radomil Hradil

prohlídka ekologického centra Sluňákova
večerní beseda a promítání filmu
„Ochrana přírody na biodynamickém statku Brodowin“

18. 2. 2008 Opylovatelé v zemědělské krajině

9,00 - 10,00 Krajina, včely a ještě něco navíc - Ing. Radomil Hradil
10,00 - 13,00 Opylovatelé v zemědělské krajině - Ing. Antonín Přidal, Ph.D. (MZLU Brno)
13,00 - 14,00 oběd
14,00 - 15,00 Chov včel v ekologickém zemědělství - Ing. Jitka Trlicová

Cena semináře:

250,- Kč / 1 seminář (včetně stravy)
500,- Kč / oba semináře (včetně stravy a noclehu)
Informace a přihlášky na: info@bioinstitut.cz, tel.: 585 631 182
Účast je nutné předem potvrdit e-mailem
nebo telefonicky nejpozději do 10.2.2009

Zemědělská půda – význam, péče, ochrana Přírodní zahrady 16. - 17. února 2010 Sluňákov, Horka nad Moravou

Program

16. února, Zemědělská půda – význam, péče, ochrana

9,00 – 10,00 Prezence, ubytování
10,00 – 10,10 Jiří Urban, náměstek ministra zemědělství:
Zahájení semináře
10,10 – 11,00 Bořivoj Šarapatka, Univerzita Palackého Olomouc:
Jak se pečuje o zemědělskou půdu v České republice
11,00 – 13,00 Martin Ott, Gut Rheinau GmbH, FiBL, Švýcarsko:
Význam šetrného zemědělského hospodaření pro půdu
a nejen pro ni
13,00 – 14,00 Oběd
14,00 – 16,00 Jan Frouz, Ústav pro životní prostředí, Přírodovědecká fakulta KU, Praha:
Organická hmota v půdě – význam v koloběhu uhlíku s ohledem
na různé způsoby hospodaření se zemědělskou půdou
16,15 - 17,15 Lubomír Smrček, EKOTOXA s.r.o. Opava:
Eroze zemědělské půdy pohledem poradce pro zemědělce
18,00 – 19,00 Večeře
19,00 Posezení a diskuze

17. února, Přírodní zahrady

7,30 – 8,30 Snídaně
8,30 – 10,00 Radomil Hradil: Přírodní zahrada v Českých Kopistech
10,00 – 10,15 Přestávka
10,15 – 12,30 Helena Vlašínová, Mendelova univerzita, Brno:
Přírodní zahrada - zdravá zahrada
12,30 – 13,30 Oběd
13,30 – 15,00 Petr Dostál, Gengel, o.p.s., Veselka: Staré odrůdy z přírodní zahrady
15,00 Ukončení semináře

Cena semináře:

150,- Kč / 1 seminář (včetně stravy)
200,- Kč / oba semináře (včetně stravy)
Nocleh 270-380,- Kč / osoba / noc
Účast, nocleh, požadavek vegetariánské stravy nahlaste nejpozději do 10. 2. 2010
Informace a přihlášky: info@bioinstitut.cz, tel.: 585 631 182

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A ZMĚNA KLIMATU

www.bioinstitut.cz

INFORMACE A PŘÍHLÁŠKY
příhlášky do 8. 2. 2011
vstup na seminář ZDARMA
nocleh si účastníci hradí
(300,- Kč/os/noc)
strava zajištěna

info@bioinstitut.cz
tel.: 585 631 18

15. února, Zemědělství a změna klimatu

- 9,00 - 10,00 Prezence, ubytování
10,00 - 10,15 Zahájení semináře
10,00 - 11,00 Jaroslav Rožnovský, Český hydrometeorologický ústav, Brno
Možné dopady měnicího se klimatu na zemědělství v ČR
11,00 - 13,00 Wilfried Hartl, Bioforskung Austria
Šetrné se zemědělskou půdou, šetrně ve vztahu ke klimatu
13,00 - 14,00 Oběd
14,00 - 16,00 Michal Kravčík, Ludia a voda, občanské sdružení, Košice
Voda pre ozdravenie klímy poľnohospodárskej krajiny
16,00 - 16,30 Přestávka
16,30 - 18,00 Andreas Gattinger FiBL Frick, Švýcarsko
Role ekologického zemědělství v souvislosti se změnou klimatu. Co mohou ekologičtí zemědělci dělat - příklady mitigačních a adaptačních opatření v praxi.
18,00 - 19,00 Večeře
19,00 Eva Fraňková, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno
Globální a lokální, souvislosti: hospodaření - zpracování - spotřeba potravin.
Pohled na jídlo zblízka. Dokumentární film a následná diskuze.

16. února, Biodiverzita a změna klimatu

- 7,30 - 8,30 Snídaně
8,30 - 10,00 Jiří Hladík, Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, Praha
Zemědělec - hospodář v krajině (souvislosti: pozemkové úpravy - mimoprodukční funkce krajiny)
10,30 - 12,30 Petr Voříšek, Česká společnost ornitologická, Praha
Dopady změny klimatu a zemědělství na dlouhodobé populační trendy běžných druhů volně žijících ptáků
12,30 - 13,30 Oběd
13,30 - 15,00 Martin Konvička, Entomologický ústav Akademie věd ČR, České Budějovice
Jaké jsou hrozby změny klimatu pro evropskou biodiverzitu a která je zmínit

Zpravodaj

„Sluňákovský“ seminář 2011

Vážení čtenáři měsíčníku Bio, nabízíme vám krátké ohlednutí za čtvrtým ročníkem dvou denního semináře, který se již tradičně konal v Ekologickém centru města Olomouce Sluňákov v Horce nad Moravou ve dnech 15.–16. února 2011. Jeho tématem bylo *Ekologické zemědělství a změna klimatu*.

Málokterá lidská činnost souvisí s tolika sbory jako zemědělství. Zemědělec pěstuje polní plodiny, hospodaří na loukách, pastvinách či v sadech, chová hospodářská zvířata – to se od něj samozřejmě očekává. Každý z nás tuší, že najde jen – to, naplnit naše hladové žaludky. Známe-li o tom, do jaké míry souvisí zemědělská činnost s klimatem, erozí půdy, vodou v krajině, vytvářením místních vztahů i vytvářením genia loci, si musel uvědomit každý účastník semináře.

Klima a zemědělství

Útemní blok přednášek zahájil Jaroslav Rožnovský z Českého hydrometeorologického ústavu v Brně (<http://www.shmi.cz>) informacemi o tom, jaké je podnebí České republiky a jaké to vypadá i počasím posledních let. Z nejznámějších něhni vyplývá, že se zvyšuje proměnlivost podnebí (roste výskyt extrémů), zvyšuje se průměrná teplota vzduchu, roční úhrny srážek se nemění, ale mění se jejich rozložení a intenzita. Pro zemědělství tak vyplývá, že pro optimální využití naší krajiny a kvalitní produkci musíme vycházet jednak ze znalosti o proměnlivosti našich klimatických podmínek, ale také repektovat jejich dlouhodobou predikci nárůstu aridizace – suchosti klimatu). Ačkoliv loňský deštivý rok nahrává odůvodnění změn klimatu, nemohou výjimečné ročníky změnit dlouhodobé trendy. Ačkoliv se průměrná roční teplota vzduchu vyšla od roku 1961 o 0,5 °C (což není nálo), v zimě se stále vyskytují arktické

dny, kdy nejvyšší teploty nepřesahují –10 °C. Pro ozimé plodiny mohou být devastující prudké výkyvy teplot v předjaří. Příkladem je 24. únor 2003, kdy se během 12 hodin změnila přizemní teplota vzduchu na stanici v Žabčicích téměř o 30 °C (–12,8 °C brzy ráno a 16 °C odpoledne). Následkem těchto prudkých změn většina rostlin odumřela, ačkoliv průměrné teploty byly normální.

Název přednášky Wilfrieda Hartla z rakouského Bioforskung Austria (<http://www.bioforskung.at>) zněl: Šetrné se zemědělskou půdou, šetrně ve vztahu ke klimatu. Pan Hartl zdůraznil, že pro půdní úrodnost je zásadní vyrovnaná či kladná bilance humusu v půdě. Jak ji zachovat? – Organickým hnojením, pěstováním víceletých plodin a vhodným zpracováním půdy. A jak zachování půdní úrodnosti souvisí s klimatem? Zemědělská půda s dobrou strukturou je schopná poutat CO₂, dlouhodobě zadržet vodu, omezovat erozi. A jak tím souvisí ekologické zemědělství? Nižším zatížením hospodářskými zvířaty, vyloučením používání pesticidů a minerálních hnojiv, snahou o minimální nákup dovážených krmiv, pěstováním zeleného hnojení a trvalých travních porostů dochází k omezení nárůstu oxidu uhličitého v atmosféře. Značné rezervy má současné zemědělství ve využívání kompostu vyrobeného z vyčištěného komunálního odpadu.

Michal Kravčík z občanského sdružení Ludia a voda (<http://www.ludiaavoda.sk/>) v Košicích se zaměřil především na vy-

Jaroslav Rožnovský

znam udržení vody v krajině a její důležitou roli při změně lokálního klimatu. Ztráta vody v krajině, která je způsobena nešetrným zacházením s půdou, špatným hospodařením, ztrátou krajinných prvků, urbanizací a odlesňováním způsobuje oteplování zemského povrchu, úbytek vody z krajiny a nežádoucí návrat vody zpět do krajiny v podobě přiválkových srážek. Celý cyklus vody je tak zasažen a dochází k extrémním výkyvům počasí. Lokální změny ploch obhospodařovaných člověkem se mění na globální změny celé planety. Proto péče o krajinu je nejdůležitějším krokem ke stabilizaci cyklu vody a počasí. Každý má možnost přispět k zadržení vody například tím, že nebude srážkovou vodu odtékající ze střechy domu pouštět do kanalizace, ale zřídí si tzv. dešťovou zadržku, která umožní zasažení do půdy a obohacování podzemních vod.

Přednáška pana Andrease Gattingerera z ústavu pro ekologické zemědělství FiBL ve švýcarském Fricku (<http://www.fibl.org/de/schweiz/standort-cho.html>) přinesla příklady mitigačních a adaptačních opatření použitelných v zemědělské praxi. Představil roli ekologického zemědělství v souvislosti se změnou klimatu a navrhl opatření, kterými mohou konkrétní zemědělci přispět. Mnoho statistických informací a výsledků provedených studií poukazuje na viditelné rozdíly mezi stavem půdy při ekologickém a konvenčním hospodařením. Zajímavý byl především rozbor vlivu jednotlivých lidských činností v souvislosti s produkcí skleníkových plynů na stav půdy. Ačkoliv zemědělství celkově přispívá ve Švýcarsku cca 9 % k produkci skle-

bio 03/2011

**Bioinstitut, o.p.s. Vás srdečně zve na tradiční dvoudenní seminář
tentokrát zaměřený na**

Šlechtění polních plodin, pěstování osiv s ohledem na biodiverzitu v ekologickém zemědělství

za účasti předních odborníků

12. - 13. ledna 2012

Ekologické centrum Sluňákov Horka nad Moravou

12. ledna, Šlechtění rostlin pro EZ

- 9.00 Prezence, ubytování
- 10.00 Zahájení semináře
- 10.15 Radomil Hradil
Rostliny, jak je známe – známe je?
- 11.00 Heinrich Gausgruber, Department of Crop Sciences,
University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna
*ECO-PB Breeding Conference 2011: Šlechtění rostlin v EZ
- v čem je rozdíl?*
- 12.30 Oběd
- 13.30 Heinrich Gausgruber, Department of Crop Sciences,
University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna
Šlechtění v ekologickém zemědělství – situace v Rakousku
- 15.00 Dagmar Janovská a kolektiv, VÚRV Praha - Ruzyně
*Šlechtění obilovin pro EZ v České republice – farmářské
osivo a (nebo) kvalitní odrůda?*
- 16.00 Petr Konvalina, Jihočeská univerzita, České Budějovice
Současná situace v nabídce biociv v České republice
- 17.00 Roman Rozsypal, Biokont CZ, s. r. o., Brno
*Kvalita rostlinné produkce v ekologickém zemědělství
s ohledem na kvalitu pěstované odrůdy*
- 17.30 Radek Macháček, OSEVA vývoj a výzkum s.r.o., Zubří
Možnosti produkce osiv trav v ekologickém zemědělství
- 18.00 Večeře
- 19.00 Film: „semínka svobody“; hra: „zákon metamorfózy“
a na dobrou noc: „by nám naučely včely“

13. ledna, Pěstování osiv v EZ

- 7.30 Snídaně
- 8.30 Petr Dostálek, GENDEL, o. p. s., Veselka
*Uchování starých odrůd na příkladu práce společnosti
GENDEL aneb „pěstujeme si vlastní semínka“*
- 9.15 Tomáš Vymyslický, Jan Pelikán a kolektiv
Zemědělský výzkum, spol. s r. o., Troubsko
Minoritní a netradiční plodiny pro EZ
- 11.00 Petr Trávníček, PRO-BIO obchodní spol. s r.o., Staré Město
Zkušenosti s pěstováním, výkupem a prodejem ekologického osiva
- 12.00 Oběd
- 13.00 Jan Prašil, SEMO a.s. Smržice
*SEMO - osiva ve kvalitě BIO - současný stav a výhledy
do budoucna*
- 13.30 Diskuse a ukončení semináře

INFORMACE A PŘIHLÁŠKY

Přihlášky do 8.1.2012
Vstup na seminář ZDARMA,
noleh si účastníci hradí (300,- Kč/os/noc)
Strava zajištěna

e-mail: info@bioinstitut.cz
tel.: 585 631 182

SLUŇÁKOV 2009

PODPORUJME SVÉHO SEDLÁKA

ČERSTVÉ POTRAVINY PRAVIDELNĚ DO VAŠÍ KUCHYNĚ

prostřednictvím projektu

Komunitou podporované zemědělství (KPZ)

více o KPZ se dovíte na diskusních setkáních:

29. 1. 2012 17:30-19:45 Praha, Americká centrum, Tržiště 13, Praha 1, 1. patro www.biospotrebitel.cz

21. 1. 2012 18:00-19:00 Brno, Místogalerie Skleněná louka, Kounicova 276/23, Brno, nejvyšší patro www.veronica.cz

23. 1. 2012 18:45-19:00 České Budějovice, budova Krajského úřadu JČ, B. Němcové 473, 2. patro www.rosach.cz

24. 1. 2012 18:00-19:00 Ostrava, Oostour Ostrava, Vysletič česná louka, pavilon D1 ležící z ulice U Vstanišší, Maršálová Ostrava www.lauek.com [/ecotourna.cz](http://ecotourna.cz)

www.biospotrebitel.cz

čl. pro rozvíjení a kulturu
Program rozvoje venkova

biospotrebitel.cz

veronica
AGROLOGICKÝ INSTITUT

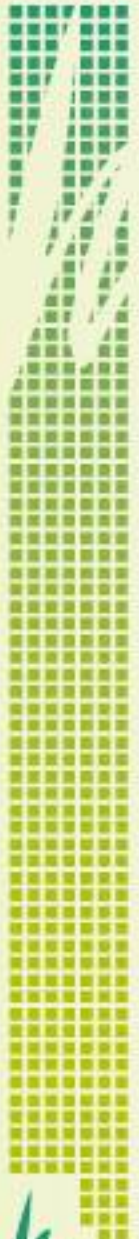
*Projekt je financován ze strukturálních fondů Evropské unie.
Za obsah sdělení odpovídá výhradně autor sdělení (neprojekt) a výhradně zodpovídá za jeho obsah výhradně autor sdělení (neprojekt).

Komunitou
podporované
zemědělství

 www.bioinstitut.cz

EKOZEMĚDĚLCI
PŘÍRODĚ
s bio kvete rozmanitost